

Aloite / Kunnanhallituksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Kunnanhallitus 25.05.2026

92/00.02.01/2026

Asian valmistelija(t): talous- ja hallintojohtaja Matias Penttinen

Kunnanhallituksen jäsenet Kalle Willman, Mari Mäkinen ja Jussi Lehtonen, sekä heidän varajäsenensä Marili Rausch, Tommi Nieminen ja Iiris Ilmonen on jättäneet kunnan kirjaamoon vaatimuksen, jossa he vaativat, että kunnan ostolaskujen tarkastus ostoreskontrasta ja pääkirjasta toimitetaan kunnanhallituksen kokouksessa, jossa läsnä ovat johtavat viranhaltijat ja seutuopiston rehtori, ennen valtuuston kokousta 8.6.2026.

Vaatimustaan tekijät perustelevat seuraavasti: Kunnanhallituksen on huolehdittava kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä → Kuntalaki 39 § 7 kohta: "huolehtia kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä". Jos kunnanhallitus ei tee tätä, se laiminlyö lakisääteisen tehtävänsä. Kunnanhallitus on 14.11.2022 § 230 hyväksynyt Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen. Sen sisältämää ohjetta sisäisen tarkastuksen suorittamisesta ei liene koskaan toteutettu. Kuntalaki 92 §:n 3 momentti antaa kunnanhallituksen jäsenille oikeuden vaatia asian ottamista käsittelyyn, jos vähintään kolme jäsentä sitä vaatii.

Ensimmäiseksi on todettava, että kuntalain 92.3 § ei säädä kunnanhallituksen jäsenen oikeudesta vaatia asian ottamista käsittelyyn, vaan liikelaitoksen päätöksestä otto-oikeuden käyttämiseen. Joutsan kunnassa ei ole liikelaitoksia. Joutsan kunnan hallintosääntö (136 §) toteaa, että "toimielin voi esittelijän ehdotuksesta tai jäsenen ehdotuksesta, jota on kannatettu, ottaa enemmistöpäätöksellä käsiteltäväksi asian, jota ei ole mainittu kokouskutsussa." Näin käsillä olevaa asiaa on tulkittava pikemminkin aloitteena, kuin vaatimuksena asian ottamisesta kunnanhallituksen käsiteltäväksi, sillä vaatimukseen ei ole perusteita.

Kuntalain 39 § kuvaa kunnanhallituksen tehtäviä ja sen seitsemännessä kohdassa todetaan, että kunnanhallituksen tulee huolehtia kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kunnanhallituksen sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan tehtävät koskevat prosessien määrittämistä, ei tarkastuksen tekemistä.

Kunnanhallitus on määritellyt prosesseja mm. hyväksymällä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen 14.11.2022. § 230, myöntämällä maksukortteja ja niiden käyttöoikeuksia sekä päättämällä vuosittain talousarvion täytäntöönpano-ohjeesta.

Aloitteessa kerrottu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen kuvaus sisäisen tarkastuksen suorittamisesta on käsitteellinen. Ohjeessa siis määritellään, että sisäinen valvonta jakautuu sisäiseen tarkkailuun ja seurantaan sekä sisäiseen tarkastukseen. Lisäksi ohjeessa todetaan: "Joutsan kunnassa ei ole erillistä viranhaltijaa/työntekijää sisäistä tarkastusta varten. Tarvittaessa sisäiseen tarkastukseen voidaan käyttää ulkopuolista tahoa. Sisäisen valvonnan kokonaisuudessa sisäinen tarkastus on toissijaista."

Kunnan ostolaskujen käsittely on prosessoitu ja kuvattu. Esimerkiksi hallintosäännössä, pienhankintaohjeessa ja muutamissa kunnanhallituksen

päätöksissä on kuvattu ja rajattu ostosten tekemistä ja niiden toimivaltaa koskevat kysymykset. Laskut tarkastetaan yhden ja hyväksytään toisen toimesta. Tämän jälkeen suoritetaan tekninen tarkastus ja maksatusaineistojen tarkastus. Kuvattuun prosessiin liittyy olennaisesti myös tilintarkastaja, joka käy useita kertoja vuodessa läpi ostolaskudatan sisältöä. Mikäli puutteita ilmenisi, kirjaukset niistä löytyisi tarkastuskertomuksista. Puutteita ei ole ilmennyt.

Sisäisen tarkastuksen tehtävä on tarkastaa prosessit, toimintatavat ja ohjeistusten ajantasaisuus. Tärkeä osa on myös tarkastaa onko hankinnoista tehty asianmukaiset päätökset ja toimivaltarajoja noudatettu. Sisäiseen tarkastukseen ei kuulu tarkastella sitä, onko yksittäinen lasku tarkoituksenmukainen. Tästä päättävät toimivaltaiset työntekijät ja toimintaa valvovat esihenkilöt ja laskujen hyväksyjät. Valtuusto asettaa rahan käytön rajat vuosittain talousarviossa. Vuoden 2025 tilinpäätöksessä jokainen kunnan toimiala pysyi valtuuston määrittämässä budjetissa.

Ostolaskujen tarkastuksen vaatiminen pääkirjan ja ostoreskontran tarkastuksella on vakava syytös, joka kohdistuu koko organisaation työntekijöihin, esihenkilöihin ja ylimpään johtoon sekä tilintarkastukseen ja nostaa epäilyksen alaiseksi prosessien oikeellisuuden sekä henkilöstön toiminnan tarkoituserät. Oikea toimintatapa tällaisten epäilysten täydelliseksi kitkemiseksi on tilata ulkopuolinen selvitys vuoden 2025 ostolaskujen prosesseista. On kuitenkin tärkeä tunnistaa, että mikään selvitys ei ota kantaa siihen ovatko ostokset tarpeellisia, vaan ainoastaan selvittää sitä, miten prosessit toimivat ja olisiko jossakin prosessin osassa parantamisen varaa. Kunnanhallituksen on syytä varata myös erillismääräraha ulkopuolisen sisäisen tarkastuksen suorittamiseen, sillä arvoidut kustannukset nousevat muutamiin kymmeniin tuhansiin euroihin.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Harri Nissinen

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää

- 1) valtuuttaa kunnanjohtajan tilaamaan ulkopuolisen sisäisen tarkastuksen vuoden 2025 ostolaskuprosessien läpikäymiseksi ja
- 2) myöntää tarkastukseen 50 000 € määrärahan.

Päätös